

Методология за присъждане на кредитен рейтинг на община

Кредитният рейтинг на община е безпристрастна оценка за нейната кредитоспособност. Той изразява външно, обективно и независимо мнение, относно възможностите на общината да обслужва задълженията си точно и навреме.

АНАЛИТИЧНА РАМКА

Рейтингът на община се базира на анализа на четири основни фактора, свързани с финансите на общината: икономически фактори, профил на дълга и бъдещи нужди от финансиране, общински финанси и качество на административните/управленските стратегии. Всеки един от четирите фактора се оценява както индивидуално, така и във връзка с влиянието му върху другите фактори в контекста на способността на общината да изплаща задълженията си.

Анализът започва с правната рамка и насоките в развитието на общините, като целта му е да създаде обобщена картина на средата и условията, в които функционират общините в страната и да очертае тенденциите на основни количествени показатели. Разглеждат се последователно:

1. Нормативна регулация, касаеща общините;
2. Приходна част на общинските бюджети:
 - Собствени приходи;
 - Трансфери за местни дейности;
 - Приходи (трансфери) за делегирани от държавата дейности;
3. Разходна част на общинските бюджети
 - Разходи по икономически елементи за местни дейности;
 - Разходи за местни дейности по функции;
 - Капиталови разходи.

1. Нормативна регулация

Общината е основна административно-териториална единица, в която се осъществява местното самоуправление. Дейността на общините е силно регулирана от законови и подзаконови актове, както и от редица местни нормативни документи. Необходимо е

те да бъдат описани заедно с по-важните постановки, имащи отношение към функционирането на общините, а също и процеса на децентрализация, който протича през последните години.

2. Приходна част на общинските бюджети - разглеждат се основните собствени приходи - данъчни и неданъчни - с по-важните им параметри: характеристика, срокове за плащане, размери, орган, който ги определя, както и трансферите и субсидиите за местни дейности;

3. Разходна част на общинските бюджети – проследява се динамиката на основните разходни пера в исторически план, както и факторите, които я обуславят, както по икономически елементи, така и по функции.

АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ФАКТОРИ

БАКР анализира икономическото състояние на региона, тъй като то има връзка с финансите на общината. Икономическият просперитет на една община зависи от нейното население, икономическо състояние и растеж.

БАКР оценява демографския профил на общината, тъй като той обуславя определени рискове или благоприятни предпоставки за икономическото развитие.

Анализът на икономическата структура има за цел да разгледа икономическия профил на общината, както и перспективите за развитие на бизнеса на местно ниво, тъй като тези характеристики са от фундаментално значение за оценката на общината.

АНАЛИЗ НА ПРОФИЛА НА ДЪЛГА

Анализира се нивото на задлъжнялост на общината, съществуващия дълг и начините на неговото погасяване, както и погасяването на дългове в минали периоди. Предложените проекти за развитие на общината, свързани с инфраструктурата, като например строеж на нови пътища, водно-преработвателни съоръжения и др. се анализират от гледна точка на факта, че такива проекти в голяма степен определят бъдещата нужда от финансиране, тъй като обикновено изискват определено количество външно финансиране.

АНАЛИЗ НА ОБЩИНСКИТЕ ФИНАНСИ

Анализирането на общинските финанси включва проучване както на бюджетните транзакции, така и на извънбюджетните такива. Оценява се историческото финансово състояние на общината и се анализира структурата на приходите и разходите, както и финансовата гъвкавост

Приходи

Анализирант се главните източници на данъчни и други приходи за общината и очакванията за тяхната промяна в бъдеще. Най-голяма тежест при финансовия анализ трябва да има анализа на собствените приходи (промяна в данъчните и неданъчните приходи) и реализираните капиталови разходи. Оценява се също така способността на общината да привлече допълнителни приходи при необходимост, наличие на резерв (по линия на извънбюджетни сметки, разполагаемо имущество, др.). Анализира се нетният паричен поток, като е необходимо да се разгледа и неговата структура, т.е. да се оцени влиянието на оперативната и инвестиционната дейност при неговото формиране.

Разходи

Оценява се степента на финансова гъвкавост като се отделят дискреционните елементи на разходите от фиксираните такива. Прави се разлика между разходите за обслужване на дълга и капиталовите разходи, свързани с инфраструктурни проекти. Анализира се структурата и динамиката на текущите разходи, както и факторите, които ги обуславят. Разглеждат се капиталовите разходи, дела им в общите разходи, посочват се по-големите капиталови проекти.

Анализът на разходите по функции има две основни задачи: информативна (спомога за по-доброто разбиране на разходната политика на общината и дава информация за реализираните проекти) и аналитична (анализира в детайли структурата и динамиката на разходите на общината в исторически план и намеренията на ръководството за разходната политика в краткосрочен план). Последователно се разглежда динамиката и структурата на всяка функция, специално внимание се обръща на инвестиционните разходи и реализираните с тях проекти в исторически план. Споменават се и проектите, по които общината възнамерява да участва в краткосрочен план или такива, заложи в проекто-инвестиционната програма. Следва да се отдели специално внимание на състоянието и основните характеристики на водоснабдителната и канализационната мрежа в общината, на уличната мрежа, и на дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване.

За по-добра оценка на общината и нейната конкурентоспособност е необходимо тя да се позиционира по основни количествени показатели спрямо други общини в страната. Извършват се сравнения в национален мащаб (стойностите на общинските показатели се съпоставят със средните за страната), както и с формирана извадка общини със сходен брой население. Ако общината притежава специфични характеристики, сравнение може да бъде направено с извадка, съставляваща други подобни общини (например с развит туризъм). Всички финансови показатели се изчисляват на глава от населението.

Ключови оперативни и финансови индикатори

Оценяват се основните трендове на промяна на данъчните приходи и разходите и фискалните баланси, обслужването на дълга и покритието на лихвените плащания.

Оценява се способността на общината да привлече допълнителни приходи при необходимост от покриване на нови капиталови разходи.

КАЧЕСТВО НА АДМИНИСТРАЦИЯТА И УПРАВЛЕНИЕТО

Качеството на администрацията и управлението могат да има директно влияние върху способността на общината да привлича приходи. Това налага нуждата от анализ на административните процедури, прилагани в управлението на общината, както и интегрирането на информационни технологии и други иновации в администрацията. Анализът на управлението има за цел да обхване и анализира набор от качествени фактори, свързани с управлението и структурата на общината. Разглеждат се:

- Отношенията между общинския съвет в ролята си на колективен управляващ орган и кмета като представител на изпълнителната власт;
- Организационната структура на общината;
- „Изнесени” от общината дейности (обикновено такива са дейности по Чистота, Озеленяване);
- Квалификация и опита на ръководството;
- Качество на обслужване на гражданите;
- Активността по отношение на реализирани проекти

Тези фактори са субективни и по-голямата част от тях нямат количествен измерител. Въпреки това те имат пряко значение за кредитоспособността на общината.

ФИНАНСОВА ПРОГНОЗА

Финансовата прогноза има за цел да представи прогнозните парични потоци на общината. Обикновено обхваща тригодишен период, а когато е налице усвоен дълг, тя се изготвя за периода до падежа на задълженията. Допусканията по прогнозата се правят въз основа на следните документи: финансова прогноза, изготвена от общината, бюджет на общината за следващата година, междинен отчет (към шестмесечието на текущата година), и други. Освен тези документи при определянето на допусканията се вземат предвид и очаквани промени в нормативната база, които биха оказали влияние върху генерираните от общината приходи или върху разходите. Необходимо е да се отчетат и ефектите на фактори като обща стопанска конюнктура (криза или подем), инвестиционна активност и очаквания, специфични характеристики на конкретната община (например туристически профил или наличие на специфичен вид производство на територията ѝ). Прогнозните парични потоци на общината са формирани като са взети предвид приходите на общината, които могат да се използват за изплащане на задълженията – собствени приходи и ОИС, а

разходната част обхваща текущите разходи, както и инвестиционни разходи, финансирани с банкови кредити (ако има такива).

Желателно е основните приходни пера в рамките на данъчните постъпления, таксите и доходите от собственост да се прогнозираят самостоятелно предвид различната им специфика. Такъв подход би довел до по-голяма прецизност в получените резултати.

Разходите за издръжка се прогнозираят в два варианта. Първият разглежда степента, до която общината е способна да обезпечава минимално необходимите за функционирането си разходи (фиксиран разход). Тук по посочените параграфи се залагат разходи само за отделни дейности по различните функции, като следва да се вземат под внимание и спецификите на съответната община.

При втория вариант се прогнозираят и другите разходи за всички дейности и функции (дискреционни разходи).

Изчисленият оперативен резултат представлява свободните средства на общината за изплащане на задълженията, формирани след покриване на текущите разходи за местни дейности и дофинансирането на държавни дейности със собствени средства. Във финансовата прогноза не се включва резултат от инвестиционна дейност, тъй като приходите с капиталов характер са целеви и могат да се разходват единствено за реализация на проекта, за който са отпуснати.

По отношение на разходваните капиталови средства следва да се има предвид, че при липсата на достатъчно приходи общината най-вероятно няма да предприеме определени инвестиции.

Нетният паричен поток се формира като оперативният резултат се нетира с плащанията по дълга.

Необходимо е да се представи и дела на плащанията по главницата и лихвите в размера на така формираните текущи приходи – собствените приходи и обща изравнителна субсидия, с оглед спазването на законодателното изискване съотношението да не превишава 25%.

При изготвянето на прогнозата е необходимо да се посочи, че общината разполага с допълнителни ресурси, които може да използва в случай на финансови затруднения.

РЕЙТИНГОВА СКАЛА

ДЪЛГОСРОЧЕН КРЕДИТЕН РЕЙТИНГ НА ОБЩИНИ

AAA	Значителна финансова стабилност и изключително добра способност за генериране на собствени приходи, както и висок дял на собствените приходи в приходите за местни дейности. Много добро състояние на основната и допълващата инфраструктура, благоприятна инвеститорска среда. Отличен мениджмънт и качествено планиране на капиталовите проекти.
AA	Значителна финансова стабилност и много добра способност за генериране на

	собствени приходи. Сравнително висок дял на собствените приходи в приходите за местни дейности. Добро състояние на основната и допълваща инфраструктура. Много добър мениджмънт.
A	Финансова стабилност и добра способност за генериране на собствени приходи. Много добра позиция в сравнителен план и слаба зависимост от централния бюджет. Слаба чувствителност към изменения в икономическата среда.
BBB	Добро финансово състояние и способност за генериране на собствени приходи. Налице е известна зависимост от централния бюджет. Недостатъчно добро състояние на основната инфраструктура. Чувствителност към неблагоприятни изменения в икономическата среда.
BB	Средно финансово състояние и непостоянен тренд на развитие. Нисък дял на собствените приходи в приходите за местни дейности. Зависимост от централния бюджет. Чувствителност към неблагоприятни изменения в икономическата среда. Недостатъчно добро състояние на основната инфраструктура. Неблагоприятна позиция в сравнителен план.
B	Висока степен на несигурност относно финансовата стабилност. Нисък дял на собствените приходи в приходите за местни дейности. Значителна зависимост от централния бюджет. Недостатъчно добро състояние на основната инфраструктура. Неблагоприятна позиция в сравнителен план. Силна чувствителност към неблагоприятни изменения в икономическата среда.
CCC	Слабости във финансовото състояние и сериозни затруднения при покриването на текущите разходи. Значителна зависимост от неблагоприятни промени в икономическата среда и централния бюджет. Нисък дял на инвестициите и лошо състояние на основната инфраструктура.
CC	Съществени проблеми във финансовото състояние. Висок дял на отрицателен нетен паричен поток към приходите за местни дейности. Лошо състояние на основната инфраструктура. Незадоволителен мениджмънт.
C	Много слабо финансово състояние. Висок дял на отрицателен нетен паричен поток към приходите за местни дейности. Лошо състояние на основната инфраструктура. Силно изоставаща позиция в сравнителен план.
D	Невъзможност за навременно плащане на главницата и/или лихвата на финансово задължение съгласно дефиницията за неизпълнение на БАКР.

КРАТКОСРОЧЕН КРЕДИТЕН РЕЙТИНГ НА ОБЩИНИ

A-1+	Значителна финансова стабилност и способност за генериране на собствени приходи. Добро състояние на основната и допълващата инфраструктура. Много добър мениджмънт.
A-1	Финансова стабилност и много добра позиция в сравнителен план. Слаба или незначителна чувствителност към изменения в икономическата среда.
A-2	Добро финансово състояние и позиция в сравнителен план. Налице е известна зависимост от централния бюджет, както и чувствителност към неблагоприятни изменения в икономическата среда.
A-3	Добро финансово състояние. Чувствителност към неблагоприятни изменения в икономическата среда. Относително добра позиция в сравнителен план.
B	Средно финансово състояние и нисък дял на собствените приходи в приходите за местни дейности. Неблагоприятна позиция в сравнителен план.
C	Съществени проблеми във финансовото състояние и наличие на дефицит от оперативна дейност. Лошо състояние на основната инфраструктура. Значителна зависимост от централния бюджет.
D	Невъзможност за навременно плащане на главницата и/или лихвата на финансово задължение съгласно дефиницията за неизпълнение на БАКР.